

III.

ŐRÜLET A TENGERBŐL

Ha a magasságos ég valaha kegyelemben részesítene, akkor kitörőné emlékezetemből mindazt, amit pusztán véletlen során tudtam meg, miközben tekintetem megakadt egy porfogónak használt régi újságcikken. Más körülmények között egyáltalán nem botlottam volna bele, hiszen egy ausztrál hírlapnak, a *Sydney Bulletin*nek egy régi, 1925. április 18-i száma volt az. Nyilván még a sajtófigyelő cég figyelmét is elkerülte, amely megjelenésének idején buzgón gyűjtötte az anyagot bácsikám kutatásához.

Már majdnem felhagytam az Angell professzor által „Cthulhu-kultusznak” nevezett jelenség vizsgálatával, és tanult

barátomnál voltam látogatóban a New Jersey-i Patersonban, aki a városi múzeum ismert ásványtani kutatója és kurátora volt. Éppen néhány tartalék példányt nézegettem, amelyek rendezetlenül heverték egy polcon a múzeum egyik hátsó termében, amikor pillantásom a kőzetminták alá terített régi újságpapíron egy különös fényképre esett.

A már említett *Sydney Bulletin* volt az (ismerősöm minden külhoni eseményt figyelemmel kísért): a fotó egy visszataszító kőszobrocskát ábrázolt, amely csaknem teljesen megegyezett a Legrasse által talált példánnyal.

Sietősen eltávolítottam a lapról az értékes köveket, hogy jobban szemügyre vehessem, de csalódnom kellett, mert egy rövid beszámoló volt csupán.

Tartalma viszont hallatlan fontossággal bírt megakadt kutatásaimra nézve, így gondosan kivágtam az újságból. A cikk így hangzott:

REJTÉLYES, ELHAGYATOTT HAJÓT TALÁLTAK A TENGEREN

A *VIGILANT* MOZGÁSKÉPTELEN, FELFEGYVERZETT ÚJ-ZÉLANDI JACHTOT VETT VONTATÓKÖTÉLRE – EGY TÚLÉLŐ ÉS EGY HALOTT A FEDÉLZETEN – TÖRTÉNET EGY ELKESERÉDETT CSATÁRÓL ÉS HALÁLROL A TENGEREN – A TENGERÉSZ NEM HAJLANDÓ RÉSZLETES VALLOMÁST TENNI – REJTÉLYES BÁLVÁNY VAN A BIRTOKÁBAN – A VIZSGÁLAT FOLYAMATBAN

A Morrison Co. *Vigilant* nevű teherhajója Valparaisóból hazatérőben ma éjszaka futott be Darling Harbour kirakodóállomására, és egy mozgásképtelen, de erősen felfegyverzett gőzöst vontatott magával: az újzélandi Dunedinből származó *Alert* nevű jachtot, amelyet április 12-én találtak meg a déli szélesség 34° 21' és a nyugati hosszúság 152° 12' közelében; a fedélzeten egy élő és egy halott emberrel.

A *Vigilant* március 25-én hagyta el Valparaisót, és április 2-án a szokatlanul erős szellőkés és hullámverés miatt jelentősen letért az útvonaláról déli irányban. A roncsot április 12-én fedezték fel. A fedélzeten talált túlélő megtébolyodott a minden jel szerint több, mint egyhetes holttest mellett. Ismeretlen eredetű, nagyjából 30 centi magas kőbálványt szorongatott a kezében, amelynek mibenlétéről sem a Sydney Egyetem, sem a Királyi Régészeti Társaság, sem a College Street-i múzeum nem tudott felvilágosítással szolgálni; saját állítása szerint a jacht egyik kabinjában találta, egy közösleges mintájú, faragott szelencében.

Az illető rendkívül különös történettel állt elő kalózokról és mézárslásról, miután összeszedte magát. A neve Gustaf Johansen, norvég származású, értelmes férfi, aki második tisztként szolgált az aucklandi *Emma* kétárbocos szkülneren, amely február 20-án indult útnak tizenegy fős legénységgel Callao felé. Elmondása szerint az *Emma* a viharos idő miatt március 1-jén jócskán délre sodródott, és március 22-én a déli szélesség 49° 51' és a nyugati hosszúság

128° 34' alatt találkozott az *Alerttel*, amelynek legénysége alvilági kinézetű hawaii bennszülöttekből és félvérből állt. Önkényesen felszólították a szkülneret a visszafordulásra, amit Collins

kapitány meztagadott, mire az *Alert* figyelmeztetés nélkül tüzet nyitott a jacht felszerelését képező, különösen súlyos sárgaréz ágyúval. Az *Emma* legénysége válaszcspást mért rá, és noha a szkülner léket kapott és süllyedni kezdett, mégis sikerült az ellenséges jacht mellé manőverezni és átszállni rá. A fedélzeten harcba bonyolódtak a megvadult legénységgel, és kénytelenek voltak valamennyiüket megölni – akik, bár elkéseredetten és rémisztő elszántsággal küzdöttek, nem igazán értettek a harchoz.

Az *Emma* legénységéből hárman – köztük Collins kapitány és Green első tiszt – estek el. A megmaradt nyolc tengerész a rangidős Johansen parancsnoksága alatt elindult a megszállt jachttal az eredeti irányba, mivel meg szerették volna állapítani, hogy miért akarták visszafordítani őket. Úgy látszik, másnap kikötöttek egy szigeten, jóllehet az óceánnak ezen a részén ismereteink szerint nem található egy sem. Hatan közülük rejtélyes módon életüket veszítették. Johansen azt állítja, hogy szakadékba zuhantak, és nem hajlandó a halálukról részleteket elárulni. Később, úgy tűnik, életben maradt társával visszatért a jachthoz, és megpróbált ismerős vizekre hajózni vele, ám az április 2-i vihar ismét letérítette őket a pályájukról. Ettől az időponttól fogva az április 12-i megmentéséig a túlélő semmire nem emlékszik, arra sem, mikor halt meg társa, William Briden. Briden halálának okát nem lehetett megállapítani: feltehetően a kimerültség és a hideg végzett vele. Dunedini értesülések szerint az *Alert* szigetjáró tehergőzös volt, a partvidéken igen rossz hírnévnek örvendett. Egy különös félvér csoport tulajdonában állt, amelynek gyakori összejövelei és éjszakai kiruccanásai az erdőbe nem csekély kíváncsiságra adtak okot: a március elsejei nagy vihar és földrengés után azonnal és sietően a tengerre szállt. Aucklandi munkatársunk megerősítette, hogy az *Emma* legénysége megbízható hírből állt, Johansen pedig józan, egyenes embernek jellemezte. Az admirális holnap kezdi meg az ügy kivizsgálását, és minden tőle telhetőt megtesz azért, hogy Johansen bővebb beszámolóra bírja.

A WELL FED MAN
can perform miracles
SEE WHAT TIM DID
with Cold Molasses
You may not win a Race
after eating one of our
Hot's but you will feel
like A WINNER!
LUNCH
FRANCIS SQUARE

FASTER THAN A CYCLONE - MORE ACTION THAN A GENERAL
Charles Hutchinson
The Thrill of the
HURRICANE HUTCH
A PATHE SUPER SERIAL
PATHE NEWS
5000 PEOPLE PAID \$2.00 A SEAT AT THE BROADWAY THEATRE, NEW YORK
CITY, TO SEE THIS SERIAL CLASH
OUR PRICES - Matinee 21c - Evenings 27c
Three Films include Federal and State

NO FEES - ARMS
OR "BUTTS"
OUR CIGARS
are as good
as any left at
the Chuck Tigar
Catering Stand
The COUNTY
FAIR

Enni volt, meg az az ördögi fénykép, de a gondolatok miféle özönét váltotta ki belőlem! A Cthulhu-kultuszról szóló adatok kész kincsháza tárult fel előttem, olyan bizonyítékok, amelyek azt sejtetik, hogy a kultusz a tengeren is aktív. Mi oka volt rá az *Alert* félvér legénységének, fedélzetén a borzalmas bálvánnyal, hogy megakadályozzák az *Emma* továbbhaladását? Mi volt az az ismeretlen sziget, ahonnan a szkúner legénységéből hatan nem tértek vissza, és miről hallgatott Johansen olyan makacsul? Mire jutott az admirális, és mit tudnak Dunedinben az elfajzott kultuszról? És mind közül a legizgalmasabb kérdés: miféle mély és távolról sem természetes egyezés rejlik a történetek egyidejűségében, amely tagadhatatlan és baljós jelentőséget tulajdonít a bácsikám által gondosan feljegyzett különféle eseményeknek?

Március 1-jén (helyi idő szerint február 28-án) kisebb földrengés történt és vihar támadt.

Dunedinből teljesen váratlanul indult útnak az *Alert*, mintha valami belső kényszer sarkallta volna erre, miközben a föld túloldalán a költők és művészek valami különös, iszappal borított monolitvárosról kezdtek álmodni, egy fiatal szobrász pedig agyagba foglalta a szörnyűséges Cthulhu alakját.

Március 23-án az *Emma* legénysége kikötött egy ismeretlen szigeten, és hátrahagyott hat halottat: ugyanezen a napon érték el az érzékeny művészek rémálmaik csúcspontját, amelyben valami óriási szörnyeteg üldözésétől rémültek halálra: egy építész megőrült, egy szobrász önkívületbe zuhant! És mi a helyzet az április másodikai viharral, a nappal, amikor minden álmoknak a nyirkos, hideg falak városáról egy csapásra vége szakad, Wilcox pedig sértetlenül magához tér a különös láz béklyóiból? Mit jelentsen mindez – és mihez kezdjek a vén Castro célzásaival a sírjukban beszélgető, csillagszülte Vénekre és eljövendő világuralmukra, illetve vallási kultuszokra és *hatalmukra az álmok felett?* Csak nem egy olyan kozmikus rettenet szélén imbolygom, amely messze meghaladja az emberi képzelőerőt? Ha igen, az iszonyat pusztán szellemi eredetű lehetett, mert a pokoli fenyegetésnek, amely kezdte hatalmába keríteni az emberiséget, április másodikán vége szakadt.

Még aznap este, sietős táviratozás és szervezés után, búcsút intettem a háziúrnak, és vonattal San Franciscóba utaztam. Alig egy hónappal később már Duncedinben voltam, de nem tudtak sokat a különös bálványimádókról, akik a kis kikötői lebujokban ögyelegtek. A parti söpredék szóra sem érdemes, de egyesek azt rebesgették, hogy a félvér kör a szárazföld belsejébe telepedett át, és távoli dobszóról és vörös fényekről számoltak be a meszsi dombokon. Aucklandben megtudtam, hogy Johansen szőke haja megöszült, majd miután hazatért az eredménytelen sydney-i kihallgatásáról, eladta West Street-i lakását, régi, oslói otthonába költözött feleségével együtt. Élményeiről a barátainak sem mondott többet, mint az admirálisnak, és csupán annyit tudtak segíteni, hogy megadták új oslói címét.

Ezután Sydneybe utaztam, de hiábavalóan beszélgettem el a matrózokkal és az admirális embereivel. Láttam az *Alert* is Sydney Cove öblében, Circular Quay kikötőjében horgonyozni; azóta eladták már, és most kereskedelmi célokot szolgált,

de nem találtam rajta semmi érdekeset. A kuporgó, tintahalfejű alak hieroglifákkal vésett szobrát sárkányra hasonlító törzsével és pikkelyes szárnyaival a Hyde Park-i múzeumban őrizték; hosszasan és behatóan tanulmányoztam, és úgy találtam, hogy pokolian ügyes munka, és ugyanaz az elképesztő misztikum, hátborzongató ősiség és ismeretlen alapanyag jellemzi, mint Legrasse kisebb példányát. A kurátor bevallotta nekem, hogy a geológusok számára megoldhatatlan talány: megesküdnék rá, hogy a Földön nincsen semmi ehhez hasonlítható kőzet. Borzongva gondoltam a vén Castro Legrasse-nak intézett szavaira a Vénekről:

„A csillagokból jöttek, és magukkal hozták a képmásaikat.”

Soha nem tapasztalt szellemi felindulásomban elhatároztam, hogy felkeresem Oslóban Johansen. Elhajóztam Londonba, ahonnan haladéktalanul a norvég főváros felé indultam, és egy napfényes, őszi reggelen kiléptem a díszes rakpartra az Egeberg árnyékában. Johansen háza, mint megtudtam, a Harold Haardrada király által alapított város közepén, abban az óvárosi részben állt, amely életben tartotta Oslo nevét mindazon évszázadok alatt, amíg a város a „Christiania” nevet viselte. A rövid utat taxival tettem meg, és csakhamar bekopoghattam egy csinos, vakolt homlokzatú, régi ház ajtaján. Egy szomorú tekintetű, fekete ruhába öltözött asszony nyitott ajtót és keserves csalódást okoztak szavai, amelyek Johansen haláláról informáltak.

Nem sokkal a hazatérése után halt meg, mondta a felesége, az 1925-ös események teljesen összetörték. Neki sem mondott többet, mint másoknak; viszont hagyott rá egy angol nyelvű, terjedelmes kéziratot „technikai dolgokról”, ahogy mondta, de angol nyelven, nyilvánvalóan azért, hogy megóvja nejét a véletlen beleolvasás veszedelmétől. Johansen éppen a göteborgi dokk közelében sétált egy szűk sikátorban, amikor valamelyik padlásablakból véletlenül rázuhant egy papírbála.

Két arra járó indiai matróz azonnal felsegítette, de meghalt, mielőtt még a kórházba értek volna vele. Az orvosok nem találták a halál okát, és végül azt mondták, szívgyengesége vitte őt a sírba.

Zsigereimben éreztem azt a marcangoló rémületet, hogy a sötét szörnyűségek sosem fognak békén hagyni, amíg én is el nem távozom az élők sorából – „balesetben” vagy más módon. Sikertől rávennem az özvegyet arra, hogy mivel engem felettébb érdekelnek ezek a „technikai dolgok”, bízta rám a kéziratot, amelyet aztán magammal vittem, és már az angliai átkelés alatt nekiláttam elolvasni. Kezdetleges, csapongó iromány volt – naiv kísérlet egy matróz részéről

a naplóiírásra –, amelyben Johansen megpróbálta feleleveníteni a rémséges hajóút minden egyes napját. Nem lenne értelme idémasolnom homályos és terjengős sorait, de megpróbálom összefoglalni, miért vált annyira kibírhatalanná számomra a hajó oldalát nyaldosó hullámverés zaja, hogy vattával dugaszoljam be mindkét fületem.

Johansen, hála istennek, nem tudott mindent, noha látta a várost és a Dolgot is; én azonban nem leszek képes többé nyugodtan aludni, ha az élet színefalai mögött szüntelen ott lopakodó borzalmakra gondolok: az ősi csillagokról származó, a természet rendjének ellentmondó förtelmes lényekre, amelyek az óceán mélyén alusszák álmukat, és a lidércnyomásos kultuszra, amely bármikor készen áll arra, hogy felébressze és a gyanútlan világra szabadítsa Őket, mihelyt egy újabb földrengés ismét fényre és levegőre emeli hatalmas sziklavárosukat.

Johansen utazása úgy kezdődött, ahogy azt az admirálisnak előadta. A megrakott *Emma* február 20-án hagyta el Aucklandet, és egyenesen behajózott a földrengés keltette vihar legszörnyűbb tombolásába, amely kiemelte a tengerfenékről azt a borzadályt, amely az emberek álmaiba fészkelte magát. Amikor sikerült újra irányításuk alá vonniuk a hajót, új útvonalon haladtak tovább, míg március 22-én az *Alert* fel nem tartóztatta őket (érezhető a tiszt félelme, ahogyan a támadásról és a hajója süllyedéséről ír). A kultusz sötét bőrű fajzatait mélységes rettegéssel említi. Valami irtózat lengte körül őket, amely szinte kötelességnek tüntette fel elpusztításukat, és Johansen őszintén megdöbben azon, hogy a bírósági tárgyaláson utóbb környörtelenséget vetettek társai és az ő szemére.

Aztán amikor a kíváncsi matrózok Johansen parancsnoksága alatt tovább hajóztak az elfoglalt jachttal, egy tengerből kimagasodó, óriási kőoszlopot pillantottak meg.

A déli szélesség $47^{\circ} 9'$ és a nyugati hosszúság $126^{\circ} 43'$ alatt feltűntek egy rothadó iszaptól, hínártól és nyálkától bűzlő, ciklopszfalazatú építmény körvonalai, amely nem lehetett más, mint a világ kézzelfogható borzalma,

maga R'lyeh kísérteties hullavárosa, amelyet mérhetetlen eónokkal ezelőtt emeltek azok a visszataszító teremtmények, akik a sötét csillagokból ereszkedtek alá. Itt, az iszapzöld boltívek alatt feküdt a nagy Cthulhu rettenetes hordáival, és mérhetetlen korok óta először innen sugározta azokat a gondolatokat, amelyek rettegéssel és iszonyattal töltötték be az érzékenyek álmait, és szigorú utasítással parancsolta meg hívóinak, hogy keljenek zarándokútra az ő kiszabadítására. Minderről Johansennek fogalma sem volt, de hogy eleget látott, az hétszentség!

